

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Päiväys/Datum

02.03.2026

Dnro/Dnr

TRAFICOM/93621/03.03.01/2026

Viite/Referens

E 113/2025 vp

Asiantuntijalausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle: E-kirje Komission Dataunionistrategiasta

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) lausuntoa komission tiedonannosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle dataunionistrategiasta. Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Virasto pitää E-kirjeen mukaisesti komission tiedonantoa tervetulleena ja tukee sen kokonaislinjaa. Strategia tunnistaa kolme keskeistä haastetta – datan niukkuuden, sääntelyn pirstaleisuuden ja geopoliittisten jännitteiden kasvun – sekä esittää näihin haasteisiin konkreettisia ratkaisuja, kuten datalaboratoriot ja datavuotojen vastaisen työkalupakin.

Dataunionistrategialla on laaja-alaisia vaikutuksia Suomen liikenne- ja viestintäjärjestelmän, tietoturvan, digitaalisen infrastruktuurin ja datatalouden kehitykseen. Dataunionistrategian tavoitteena on vahvistaa EU:n kilpailukykyä tekoälyssä ja datavetoisessa taloudessa sekä siirtää painopiste sääntelystä kohti käytännön toteutusta, jossa datan saatavuus, yhteentoimivuus ja turvallinen hyödyntäminen ovat keskeisessä roolissa

Traficom pitää positiivisena kehityksenä sitä, että strategia siirtää painopistettä sääntelystä kohti käytännön toteutusta ja datan laadukkaaseen hyödyntämiseen tarvittavia valmiuksia. Tekoälyn turvallinen kehitys edellyttää korkealaatuista ja laaja-alaista dataa. Datan saatavuuden parantaminen, yhteentoimivuuden edistäminen ja laadukkaan datan skaalaaminen ovat edellytyksiä tekoälyn kehitykselle ja käyttöönololle, joka on välttämätöntä sekä julkisen että yksityisen sektorin muutokselle, palvelukehitykselle ja tuottavuudelle.

Edellisen strategiakauden aikana käynnistettyjen yhteisten eurooppalaisten data-avaruuksien kehittäminen jatkuu. Näistä yksi esimerkki on liikkumisendata-avaruus, joka yhdistää ajoneuvoista, infrastruktuurista ja logistiikasta kerättyä dataa. Tämä kehitys on Traficomille keskeinen, sillä liikenteen automaatio, kuljetusjärjestelmien optimointi, matkaketjut ja liikenneturvallisuuden parantaminen perustuvat yhä vahvemmin laadukkaaseen ja yhteentoimivaan dataan. Uusi strategia kytkee data-avaruudet suoraan tekoälykehitykseen datalaboratorioiden ja tekoälytehtaiden kautta, millä tavoitellaan datan anonymisoinnin, synteettisen datan tuottamisen ja datan yhdistämisen turvallisuutta ja sääntelymukaisuutta.

Virasto suhtautuu positiivisesti sääntelyn kehittämiseen ja yksinkertaistamiseen.

Samalla on kuitenkin muistettava, että sääntelyn jatkuva muuttaminen voi aiheuttaa toimijoille epävarmuutta. Sääntelyn selkeyteen tulee kiinnittää huomiota ja pyrkiä keventämään paitsi yksityisen sektorin, myös julkisen sektorin hallinnollista taakkaa. Virasto allekirjoittaa kannan, jonka mukaan EU:n sisäistä koordinaatiota tulisi virtaviivaistaa ja korostaa, että työnjakoa eri yhteistyöryhmien välillä tulisi selkeyttää. Katsomme, että EU tasolla tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että eri maiden kansallisille toimivaltaisille viranomaisille olisi toimivat yhteistyömekanismit sen varmistamiseksi, että unionin laajuista sääntelyä sovelletaan yhdenmukaisesti.

E-kirjeessä Suomi on korostanut tarvetta vahvistaa EU:n datainfrastruktuuria ja tekoälyvalmiuksia sekä parantaa julkisen hallinnon datan hyödyntämistä "kysy vain kerran" ja yhden luukun periaatteiden avulla. Valtioneuvoston tavoin myös Traficom pitää komission esiin nostamaa yhden klikkauksen periaatetta tärkeänä. Periaatteen mukainen vaatimustenmukaisuuden koneellinen todentaminen ja yritysten tietojen muuntaminen standardoiduiksi digitaalisiksi vaatimustenmukaisuustodistuksiksi voivat tarjota keinoja harmonisoida ja keventää erityisesti kyberturvallisuussääntelyn noudattamiseen liittyvää sääntelytaakkaa eritoten yrityksille. Tämä koskee erityisesti aloja, joilla toimijoihin sovelletaan samanaikaisesti useita EU-tason velvoitteita, kuten NIS2-direktiiviä, kyberkestävyyssäädöstä ja CER-direktiiviä.

Traficom näkökulmasta yhden klikkauksen periaate voi parantaa olennaisesti yritysten mahdollisuuksia osoittaa vaatimustenmukaisuus luotettavasti, ajantasaisesti ja automatisoidusti, mikä samalla tehostaa valvontaa ja tukee yhteisen eurooppalaisen kyberturvallisuusperustan kehittämistä.

Viraston näkökulmasta datasuvereniteetin vahvistaminen on välttämätöntä erityisesti viestintäverkkojen, kyberturvallisuuden ja liikennejärjestelmän kriittisen datan osalta. Samalla on tärkeää, että kansainvälisesti välttämättömät tietovirrat eivät esty tai muutu kohtuuttoman raskaiksi. Viestintäverkkojen ja liikenteen järjestelmien toimivuus perustuu luonteeltaan rajat ylittävään tietojen vaihtoon, ja liialliset rajoitukset voisivat aiheuttaa vakavia häiriöitä. Siksi kansallisen liikkumavaran ja kokonaisturvallisuuden huomioiminen on välttämätöntä.

Traficom pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että EU vahvistaa arvoihinsa perustuvaa lähestymistapaansa datanhallintaan ja edistää sitä kansainvälisesti yhteistyössä samanmielisten kumppaneiden kanssa. Datatalouden globaalien pelisääntöjen kehittäminen edellyttää paitsi poliittista vuoropuhelua myös konkreettista teknistä yhteentoimivuutta, turvallisia verkkoja, luotettavia datavirtoja sekä viranomaisten yhteistyötä kansallisella ja EU-tasolla, joissa Traficom asiantuntijatyöllä on keskeinen rooli.

Virasto korostaa, että datan vapaa liikkuvuus ja digitaalisen kaupan kehittyminen onnistuvat ainoastaan, jos kyberturvallisuus, standardointi ja digitaalisten palvelujen luotettavuus ovat korkealla tasolla ja perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin periaatteisiin. EU:n aktiivinen toiminta G7-, G20-, OECD- ja YK foorumeilla on tärkeää myös teknisten standardien yhdenmukaistamisen ja EU:n arvoihin perustuvien datan-hallintamallien kansainvälisen vaikuttavuuden kannalta.

Traficom tukee valtioneuvoston kantaa avoimen digitaalisen talouden edistämisestä ja näkee, että Suomen kaltaisen pienen markkina-alueen kannalta yhteentoimivuus, turvallisuus ja luottamukseen perustuvat datavirrat ovat erityisen kriittisiä innovaatioille ja kilpailukyville.

Virasto tukee valtioneuvoston kantaa siitä, että julkisen sektorin tuottamalla datalla on strategista merkitystä ja että sillä voidaan edistää tekoälyn hyödyntämistä. Datan hyödyntämisen edellytyksenä on toimintavarma ja turvallinen datainfrastruktuuri. Rajapintojen häiriöttömyys, skaalautuvuus ja tietoturva ovat keskeisiä, kun tietoaineistoja hyödynnetään sekä julkisissa että yksityisissä palveluissa. Julkisen datan strateginen hyödyntäminen edellyttää yhdenmukaisia metatietoja, koneluettavaa esitystapaa ja standardoituja rajapintoja.

Traficom pitää tärkeänä, että arvokkaiden tietoaineistojen määrittelyssä huomioidaan taloudellisten ja yhteiskunnallisten hyötyjen lisäksi tietoturva- ja turvallisuusnäkökohdat. Osa korkean arvon tietoaineistoista voi sisältää kriittistä infrastruktuuria koskevaa tietoa. Viraston näkökulmasta on olennaista, että datan avaaminen ja tekoälyn hyödyntäminen ei lisää haavoittuvuuksia tai kyberturvallisuuteen liittyviä riskejä.

Digitaalisten infrastruktuurien konsortiot (EDIC) voivat jatkossa toimia tärkeinä alustoina hallinnon, elinkeinoelämän ja tutkimuksen ekosysteemiselle yhteistyölle. Dataunionistrategiassakin esille nostetun ALT-EDICin kaltaiset aloitteet ovat esimerkki siitä, kuinka EU:n datainfrastruktuuriin tehtävät investoinnit voivat tukea sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa, että jäsenmaiden kansallisia tavoitteita. Suomen osallistuminen ALT-EDICiin on osoittanut, miten systemaattinen yhteistyö voi parantaa datan laatua, saatavuutta ja yhteentoimivuutta.

Kokonaisuutena Liikenne- ja viestintävirasto pitää dataunionistrategiaa vastuullisena ja tulevaisuuteen suuntautuvana lähestymistapana, joka tukee EU:n kykyä hyödyntää dataa ja tekoälyä kilpailukykyisesti ja turvallisesti. Datan yhteentoimivuuden ja laadun parantaminen sekä sääntelyn selkeyttäminen voivat tuoda merkittäviä hyötyjä sekä viranomaisille että elinkeinoelämälle, kunhan niiden toteuttaminen on oikeasuhtaista ja resurssit ovat riittävät. Kansainvälisten tietovirtojen turvaaminen, kansallinen liikkumavara ja kokonaisturvallisuuden periaatteet tulee säilyttää keskeisinä lähtökohtina.

Koskinen Jenni
Verkostojohtaja

Karkkola Päivi
Johtava asiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 2.3.2026. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.